

Universiteternes implementering af anmeldelses- og afleveringsbekendtgørelserne

Dette notat har til formål at rammesætte universiteternes arbejde med implementeringen af bekendtgørelse nr. 514 af maj 2020 om anmeldelse af digitale forskningsdata skabt af statslige myndigheder (anmeldelsesbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 128 af 12. februar 2020 om arkiveringsversioner (afleveringsbekendtgørelsen). Herefter benævnt bekendtgørelserne.

Universiteternes tilgang til implementeringen af bekendtgørelserne har i første omgang været at afklare de overordnede rammer for rollefordelingen mellem Rigsarkivet og universiteterne i forhold til datahåndtering.

Der er en overordnet forskellighed i formålet for datahåndtering hos henholdsvis Rigsarkivet og universiteterne. Rigsarkivet har jf. arkivloven til ansvar at håndtere data som kilde til bevaring af historisk og kulturel arv. Formålet med Rigsarkivets bevaring af digitale forskningsdata jf. afleveringsbekendtgørelsen er at sikre, at data kan genanvendes til ny vidensproduktion både i nutiden og fremtiden. Til dette formål skabes arkiveringsversioner af forskningsdata, som indgår i afleveringspakker til Rigsarkivet. Disse pakker adskiller sig grundlæggende i struktur, fil-formater og dokumentation fra FAIR (Findable, Accessible, Interoperable og Reuseable) datapakker, som udarbejdes i forbindelse med FAIR datapublicering.

Universiteterne er i gang med at implementere National strategi for data management baseret på FAIR-principper (den Nationale FAIR-strategi) fra 2021 og som følge heraf har de bl.a. til ansvar at sikre, at data kan anvendes som kilde til fremtidig forskning. Universiteterne skal derfor sikre både FAIR datamanagementpraksis og FAIR datakurateringspraksis, når data publiceres i relevante datarepositorier såsom DeiC Dataverse. Det indebærer, at data skal være struktureret, dokumenteret og publiceret på en måde, der opfylder minimumskravene til FAIR datakuratering.

Danske Universiteter vurderer, at der fortsat er en skæv rollefordeling og ressourcebyrde mellem Rigsarkivet og universiteterne, hvor ansvaret i vid udstrækning påhviler de dataskabende institutioner. Danske Universiteter ser derfor gerne, at Rigsarkivet påtager sig ansvaret for datakuratering til arkivering og skabelse af arkiveringsversionerne samt for den nødvendige systemudvikling, der automatiserer skabelse af arkiveringsversioner og afleveringspakker. Målet er, at forskningsdata

kan afleveres til Rigsarkivet som FAIR datapakker, sådan som de er udarbejdet på universiteterne som led i implementeringen af den Nationale FAIR-strategi.

Hvis Rigsarkivet ikke ønsker at være ansvarlig for datakuratering til arkivering, ser Danske Universiteter gerne, at universiteterne samarbejder med Rigsarkivet om følgende for at fremskynde universiteternes proces med anmeldelse og aflevering:

- At der etableres en fælles digital infrastruktur i form af en(t) åben(t) arkiveringsinfrastruktur eller -system, der forbinder de datarepositorier, hvor universiteterne i forvejen gemmer deres forskningsdata, med Rigsarkivets arkivsystemer, og som med fordel samtidig kan anvendes til kommunikation til universiteterne om forskningsprojekters anmeldelses- og afleveringsstatus.
- At der fastsættes konsensus om afleveringspakker frem til etableringen af en fælles digital infrastruktur.

Universiteterne har udarbejdet fælles principper for implementering af afleverings- og anmeldelsesbekendtgørelserne. De fælles principper kan findes på Danske Universiteters hjemmeside.

Universiteternes fælles principper er gældende fra 1. august 2025 til og med året 2029, hvorefter der udarbejdes en status på implementeringen af anmeldelses- og afleveringsbekendtgørelsen, samt evt. udarbejdes nye principper.